

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autor práce: Petr Smolík

Název práce: *Vztah učitele a žáka, kteří jsou přáteli na Facebooku, se zaměřením na roli autority*

Vedoucí práce: PhDr. Marie Dlouhá

Oponent: Mgr. David Mitrenga

Navržené hodnocení: „nedoporučuji práci k obhajobě“

Zdůvodnění hodnocení práce, zejména výhrad a kritických připomínek

Autor práce často podceňuje inteligenci čtenáře. Při čtení některých pasáží mám dojem, že cílovým příjemcem textu měl být člověk vychovaný vlky, kterého je třeba seznámit s internetem a existencí Facebooku. Text by měl být psán méně epicky a více akademicky.

Oceňuji využití dramaturgického konceptu E. Goffmana (forbína – jeviště, zákulisí, přední a zadní region) prezentace sociálních rolí a odkaz na J. Meyrowitze a jeho „střední zóny“ v kontextu užívání elektronických médií. Domnívám se však, že originalita námětu práce a potenciál sebraných dat, stojí ve stínu nedostatečné kvality analýzy, obsahu a formy textu jako celku.

Bakalářskou práci považuji za slabou a nedoporučuji ji k obhajobě. V případě, kdy student obhájí kritické připomínky níže, přikláním se k hodnocení „dobře“.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce a výzkumné otázky jsou jasně formulované a nabitě zajímavým výzkumným potenciálem. Závěry ale příliš neodpovídají cílům výzkumu, jsou příliš obecné a povrchní, jakoby nevyházely z analýzy dat a jejich kódování, ale jen z prostého konstatování obecných pravd o užívání Facebooku.

Za nejzajímavější část práce považuji analýzu a zjištění, kde autor s pomocí citací z rozhovorů žáků a učitelů, kteří jsou zároveň přáteli na Facebooku, poukazuje na rozdíly mezi sebezprezentacemi žáků a učitelů ve virtuálním prostředí, rozdílné způsoby v užívání tohoto sociálního média a ilustruje dopad na soukromí a přátelské vazby mezi učiteli a jejich žáky. Při konečné interpretaci a diskuzi závěrů autor data ale důsledně nevytěžil a v práci chybí akcent a zaměření na „roli autority“.

Bakalářská práce má vhodně kategorizovanou strukturu, ale nevyvážený poměr kapitol a částí. Autor věnuje samotnému teoretickému úvodu pouze 5 stran, zatímco popis postupu výzkumu (bez citací jiných autorů) a zbytečně dlouhé přepisy rozhovorů respondentů zaujímají přibližně 17 stran.

2. Opírá se autor o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Na první pohled se text opírá o dostatek literatury a využívá i cizojazyčné zdroje, nicméně práce s literaturou je většinou „dekorativní“ - autor na výzkumy odkazuje často jen obecně a nedostatečně diskutuje jejich závěry s vlastními zjištěními.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Design výzkumu slibuje velké ambice, které analýza nenaplnila. Závěry se neopírají o žádnou tabulku kódování, přílohy ani přehled kódovaných kategorií. V celé práci autor uvádí v textu pouze 4 obecné otevřené kódy, které zohledňuje jako relevantní. Citace z rozhovorů by bylo vhodné zkrátit a více sociologicky komentovat, interpretovat a propojit s teoretickou částí.

Navzdory tomu, že autor zvolil kvalitativní přístup - etnografické zkoumání a polostrukturovaný rozhovor, aby reprezentoval svými závěry dosud málo probádaný výzkumný problém, závěry často zevšeobecňuje tak, jak je vlastní reprezentativním šetřením. Zkoumaným vzorkem byli přitom čtyři učitelé a čtyři žáci, proto bych byl v některých formulacích opatrnější.

Zvolená metoda je v kontextu výzkumu „*Vztah učitele a žáka, kteří jsou přáteli na Facebooku, se zaměřením na roli autority*“ v pořádku a mohla vést k naplnění cílů, které si výzkum určil. Analytická důslednost práci však chybí.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor opírá závěry, k nimž dospěl?

Autor cituje v kontextu užívání Facebooku zastaralé výzkumy (2007-2009), přitom o masovém užívání tohoto média můžeme hovořit řekněme až od roku 2007, kdy začal rapidně růst globální počet jeho uživatelů. To pochopitelně výrazně proměnilo charakter a strukturu tohoto sociálního média. Závěry těchto výzkumů mohou být v současnosti již neplatné a neaktuální. Výzkumnému tématu podobné výzkumy navíc práce zmiňuje jen okrajově, stručně a bez hlavních zjištění, která by autor mohl v závěrečné části konfrontovat s vlastními závěry.

Některá hlavní zjištění práce jsou až příliš povrchní. Například:

„Analýzou sebraných dat vyšla na povrch řada zajímavých zjištění. Ukázalo se, že dříve oddělené regiony zákulisí a forbiný [Goffman 1999] které se na Facebooku spojují ve střední zóně [Meyrowitz 2006], dávají učitelům a jejich studentům prostor k tomu dozvědět se o druhé straně více informací, než by se dozvěděli bez Facebooku.“

Neplatí toto tvrzení obecně? Není to tautologie? Je nutné kvůli tomuto závěru dělat sociologický výzkum?

„V kontextu s existujícími výzkumy pak lze říci, že učitelé z mého vzorku by se dle typologie Šed'ové a Zounka [Šed'ová, Zounek in Švaříček, Šed'ová a kol.: 2014] řadili zřejmě spíše do kategorie surfařů, tedy kategorie, která je otevřená používání informačních a komunikačních technologií ve vzdělávacích institucích...“

Není tento závěr výzkumu předurčen samotným výběrem respondentů? Autor přece vybíral učitele na základě toho, že aktivně používali Facebooku a komunikovali jeho prostřednictvím se studenty.

Autor o Facebooku tvrdí:

„To umožňuje, aby se uskutečňovaly nové interakce a šířily nové informace, které by si – v mém konkrétním případě – učitel a žák dříve žádným způsobem nemohli předat.“

Skutečně nebylo možné před masovým rozšířením sociálních médií šířit osobní informace mezi učiteli a žáky? Není jen Facebook virtuálním pokračováním běžného fenoménu „*drbů a klepů*“, které jsou přirozené pro každou větší sociální skupinu?

5. Jsou v práci autorovy tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

V první části bakalářská práce autor často nepoužívá uvozovky u citací zdrojů a lze se jen domnívat, co je doslovnou citací a co parafrází citovaných autorů.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Úroveň jazyka je neuspokojivá, práce obsahuje překlepy a bibliografické citace nejsou vždy formálně správně. Například zbytečně obsáhlý úvod vlastně není úvodem k bakalářské práci, ale povídkou o tom, že existuje Facebooku – autor dokonce čerpá aktuální statistiku počtu uživatelů tohoto sociálního média ze zpravodajského serveru denik.cz.

V úvodu bakalářské práce se čtenář nepotřebuje dozvědět „*tvrdá data*“ v podobě konstatování: „*...jsou však samozřejmě i lidé, kteří profil na Facebooku nemají*“... „*Uživatel si na Facebooku přidává další uživatele a jsou spolu ve vztahu, který je samotným médiem definován jako přátelství*“... „*...k oficiální stránce Jaromíra Jágra se v současnosti hlásí 570 tisíc uživatelů Facebooku.*“

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Prosím, aby se autor vyjádřil, kromě výše zmíněných připomínek, zejména k těmto bodům kritiky:

1. Jaká jsou tedy hlavní zjištění výzkumu v kontextu zkoumaného problému, která vycházejí z pořízených dat a ne z obecných tvrzení o Facebooku?
2. Jak konkrétně probíhalo kódování dat a analýza pořízených rozhovorů? Proč nejsou součástí příloh analytické tabulky, přehledy kódů apod.?
3. Jakým způsobem mohou modifikovat sociální média (Facebook) „*herecké výkony*“ sociálních rolí, které Goffman prezentuje v knize, ze které autor čerpá? (Například v kontextu situací, které Goffman nazývá: „*Idealizace*“, „*Udržování kontroly nad výrazovými prostředky*“, „*Zkreslení skutečnosti*“, „*Mystifikace*“...)

4. Jak ovlivňuje přátelství učitele a žáka na Facebooku vztah autority žáka a učitele?

Celkové hodnocení práce: „*nedoporučuji práci k obhajobě*“

Datum: 8. 6. 2015

Podpis:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. Vojanovaj', written in a cursive style.